

Art. 87. [Rozliczanie różnicy podatku naliczonego nad należnym]

1. W przypadku gdy kwota podatku naliczonego, o której mowa w art. 86 ust. 2, jest w okresie rozliczeniowym wyższa od kwoty podatku należnego, podatnik ma prawo do obniżenia o tę różnicę kwoty podatku należnego za następne okresy lub do zwrotu różnicy na rachunek bankowy.

2. Zwrot różnicy podatku, z zastrzeżeniem ust. 6, następuje w terminie 60 dni od dnia złożenia rozliczenia przez podatnika na rachunek bankowy podatnika w banku mającym siedzibę na terytorium kraju albo na rachunek podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem, wskazany w zgłoszeniu identyfikacyjnym, o którym mowa w odrębnych przepisach, lub na wskazany przez podatnika rachunek banku mającego siedzibę na terytorium kraju lub na rachunek spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, jako zabezpieczenie udzielanego przez ten bank lub przez tę kasę kredytu, na podstawie złożonego przez podatnika do naczelnika urzędu skarbowego, w terminie do złożenia deklaracji podatkowej, pisemnego, nieodwołalnego upoważnienia organu podatkowego, potwierdzonego przez bank lub spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową udzielających kredytu, do przekazania tego zwrotu. Jeżeli zasadność zwrotu wymaga dodatkowego zweryfikowania, naczelnik urzędu skarbowego może przedłużyć ten termin do czasu zakończenia weryfikacji rozliczenia podatnika dokonywanego w ramach czynności sprawdzających, kontroli podatkowej lub postępowania podatkowego na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej lub postępowania kontrolnego na podstawie przepisów o kontroli skarbowej. Jeżeli przeprowadzone przez organ czynności wykażą zasadność zwrotu, o którym mowa w zdaniu poprzednim, urząd skarbowy wypłaca należną kwotę wraz z odsetkami w wysokości odpowiadającej opłacie prolongacyjnej stosowanej w przypadku odroczenia płatności podatku lub jego rozłożenia na raty.

2. Zwrot różnicy podatku, z zastrzeżeniem ust. 6, następuje w terminie 60 dni od dnia złożenia rozliczenia przez podatnika na rachunek bankowy podatnika w banku mającym siedzibę na terytorium kraju albo na rachunek podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem, wskazany w zgłoszeniu identyfikacyjnym, o którym mowa w odrębnych przepisach, lub na wskazany przez podatnika rachunek banku mającego siedzibę na terytorium kraju lub na rachunek spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, jako zabezpieczenie udzielanego przez ten bank lub przez tę kasę kredytu, na podstawie złożonego przez podatnika do naczelnika urzędu skarbowego, w terminie do złożenia deklaracji podatkowej, pisemnego, nieodwołalnego upoważnienia organu podatkowego, potwierdzonego przez bank lub spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową udzielających kredytu, do przekazania tego zwrotu. Jeżeli zasadność zwrotu wymaga dodatkowego zweryfikowania, naczelnik urzędu skarbowego może przedłużyć, w drodze postanowienia, ten termin do czasu zakończenia tej weryfikacji. Jeżeli przeprowadzona dodatkowa weryfikacja wykaże zasadność zwrotu, wypłaca się należną kwotę zwrotu wraz z odsetkami w wysokości odpowiadającej opła-

cie prolongacyjnej stosowanej w przypadku odroczenia płatności podatku lub jego rozłożenia na raty.⁵

2a. W przypadku wydłużenia terminu na podstawie ust. 2 zdanie drugie, urząd skarbowy na wniosek podatnika dokonuje zwrotu różnicy podatku w terminie wymienionym w ust. 2 zdanie pierwsze, jeżeli podatnik wraz z wnioskiem złoży w urzędzie skarbowym zabezpieczenie majątkowe w kwocie odpowiadającej kwocie wnioskowanego zwrotu podatku. Jeżeli wniosek wraz z zabezpieczeniem został złożony na 13 dni przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 2, lub później, zwrotu dokonuje się w terminie 14 dni od dnia złożenia tego zabezpieczenia.

2b. Weryfikacja zasadności zwrotu różnicy podatku może obejmować sprawdzenie rozliczenia podatnika, rozliczeń innych podmiotów biorących udział w obrocie towarami lub usługami, będącymi przedmiotem rozliczenia podatnika oraz sprawdzenie zgodności tych rozliczeń z faktycznym przebiegiem transakcji.

2c. Naczelnik urzędu skarbowego przedłuża podatnikowi termin zwrotu różnicy podatku, o którym mowa w ust. 2, 5a i 6, na podstawie żądania zgłoszonego przez Komendanta Głównego Policji, Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub Prokuratora Generalnego w związku z prowadzonym postępowaniem na okres wskazany w żądaniu, nie dłuższy niż 3 miesiące. Żądanie zawiera uzasadnienie. Przepis ust. 2 zdanie trzecie stosuje się odpowiednio.

3. (uchylony)

3a. (uchylony)

4. (uchylony)

4a. Zabezpieczenie majątkowe, o którym mowa w ust. 2a, może być złożone w formie:

- 1) gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej;
- 2) poręczenia banku;
- 3) weksla z poręczeniem wekslowym banku;
- 4) czeku potwierdzonego przez krajowy bank wystawcy czeku;
- 5) papierów wartościowych na okaziciela o określonym terminie wykupu wyemitowanych przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski, bankowych papierów wartościowych i listów zastawnych o określonym terminie wykupu, wyemitowanych we własnym imieniu i na własny rachunek przez podmiot mogący być gwarantem lub poręczycielem zgodnie z przepisami Ordynacji podatkowej.

4b. Zabezpieczenie majątkowe, o którym mowa w ust. 2a, dotyczące zwrotu podatku w wysokości nie większej niż wyrażonej w złotych kwocie odpowiadającej równowartości 1000 euro, może być złożone w formie weksla. Przeliczenia kwoty wyrażonej w euro dokonuje się według średniego kursu euro ogłaszanego przez

⁵ Brzmienie art. 87 ust. 2 ustawy o VAT obowiązujące od 1 marca 2017 r.

Narodowy Bank Polski na ostatni dzień roboczy okresu rozliczeniowego, którego dotyczy zwrot podatku, w zaokrągleniu do pełnych złotych.

4c. Do zabezpieczeń majątkowych, o których mowa w ust. 2a, przepisy art. 33e–33g Ordynacji podatkowej stosuje się odpowiednio.

4d. Naczelnik urzędu skarbowego odmawia przyjęcia zabezpieczenia, jeżeli stwierdzi, że złożone zabezpieczenie:

- 1) nie zapewni pokrycia w całości wypłacanej kwoty zwrotu, o której mowa w ust. 2a, lub
- 2) nie zapewni w sposób pełny pokrycia w terminie wypłacanej kwoty zwrotu – w przypadku zabezpieczenia z określonym terminem ważności.

4e. Zabezpieczenie majątkowe zostaje zwolnione w dniu następującym po dniu:

- 1) zakończenia przez organ podatkowy weryfikacji, o której mowa w ust. 2 – w przypadku zabezpieczenia, o którym mowa w ust. 2a;
- 2) w którym upłynęło 180 dni od dnia złożenia deklaracji podatkowej, w której była wykazana kwota zwrotu podatku – w przypadku, o którym mowa w ust. 5a.

4f. Zwolnienia zabezpieczenia nie dokonuje się:

- 1) w przypadku wszczęcia, zgodnie z przepisami Ordynacji podatkowej:
 - a) postępowania podatkowego w zakresie rozliczenia, którego dotyczy zabezpieczenie – do czasu zakończenia tego postępowania, lub
 - b) kontroli podatkowej w zakresie rozliczenia, którego dotyczy zabezpieczenie – do upływu terminu 3 miesięcy od dnia zakończenia kontroli, jeżeli w tym terminie nie wszczęto postępowania podatkowego;
- 2) w przypadku wszczęcia postępowania kontrolnego zgodnie z przepisami o kontroli skarbowej w zakresie rozliczenia, którego dotyczy zabezpieczenie – do czasu zakończenia tego postępowania;
- 2) w przypadku wszczęcia kontroli celno-skarbowej prowadzonej na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. poz. 1948) w zakresie rozliczenia, którego dotyczy zabezpieczenie – do czasu zakończenia tej kontroli, z tym że w przypadku przekształcenia kontroli celno-skarbowej w postępowanie podatkowe w zakresie rozliczenia, którego dotyczy zabezpieczenie, zwrotu zabezpieczenia nie dokonuje się do czasu zakończenia tego postępowania;⁶
- 3) w przypadku stwierdzenia, że podatnik w złożonej deklaracji podatkowej wykazał kwotę zwrotu różnicy podatku lub zwrotu podatku naliczonego nienależną lub wyższą od kwoty należnej i ją otrzymał – do czasu uregulowania powstałej zaległości podatkowej.

5. Na umotywowany wniosek, podatnikom dokonującym dostawy towarów lub świadczenia usług poza terytorium kraju i niedokonującym sprzedaży opodatkowanej, przysługuje zwrot kwoty podatku naliczonego, o której mowa w art. 86

⁶ Brzmienie art. 87 ust. 4f pkt 2 ustawy o VAT obowiązujące od 1 marca 2017 r.

ust. 8 pkt 1, w terminie określonym w ust. 2 zdanie pierwsze. Przepisy ust. 2 zdanie drugie i trzecie, ust. 2a–2c i ust. 4a–4f stosuje się odpowiednio.

5a. W przypadku gdy podatnik nie wykonał w okresie rozliczeniowym czynności opodatkowanych na terytorium kraju oraz czynności wymienionych w art. 86 ust. 8 pkt 1, podatnikowi przysługuje, na jego umotywowany wniosek złożony wraz z deklaracją podatkową, zwrot kwoty podatku naliczonego, podlegającego odliczeniu od podatku należnego w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą na terytorium kraju lub poza tym terytorium, w terminie 180 dni od dnia złożenia rozliczenia, z zastrzeżeniem art. 86 ust. 19. Na pisemny wniosek podatnika urząd skarbowy dokonuje zwrotu, o którym mowa w zdaniu pierwszym, w terminie 60 dni, jeżeli podatnik złoży w urzędzie skarbowym zabezpieczenie majątkowe. Przepisy ust. 2 zdanie drugie i trzecie, ust. 2a–2c i ust. 4a–4f stosuje się odpowiednio.

6. Na wniosek podatnika, złożony wraz z deklaracją podatkową, urząd skarbowy jest obowiązany dokonać zwrotu różnicy podatku, o której mowa w ust. 2, w terminie 25 dni, licząc od dnia złożenia rozliczenia, w przypadku gdy łącznie spełnione są następujące warunki:

- 1) kwoty podatku naliczonego, wykazane w deklaracji podatkowej, z wyłączeniem kwoty podatku naliczonego lub różnicy podatku, o której mowa w ust. 1, nierozliczonej w poprzednich okresach rozliczeniowych i wykazanej w deklaracji, wynikają z:
 - a) faktur dokumentujących kwoty należności, które zostały w całości zapłacone za pośrednictwem rachunku bankowego podatnika w banku mającym siedzibę na terytorium kraju albo rachunku podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem, wskazanego w zgłoszeniu identyfikacyjnym, o którym mowa w odrębnych przepisach,
 - b) faktur, innych niż wymienione w lit. a, dokumentujących należności, jeżeli łączna kwota tych należności nie przekracza 15 000 zł,
 - c) dokumentów celnych, deklaracji importowej oraz decyzji, o których mowa w art. 33 ust. 2 i 3 oraz art. 34, i zostały przez podatnika zapłacone,
 - d) importu towarów rozliczanego zgodnie z art. 33a, wewnątrzspółnotowego nabycia towarów, świadczenia usług, dla którego podatnikiem jest ich usługobiorca, lub dostawy towarów, dla której podatnikiem jest ich nabywca, jeżeli w deklaracji podatkowej została wykazana kwota podatku należnego od tych transakcji,
- 2) kwota podatku naliczonego lub różnicy podatku, o której mowa w ust. 1, nierozliczona w poprzednich okresach rozliczeniowych i wykazana w deklaracji nie przekracza 3000 zł,
- 3) podatnik złoży w urzędzie skarbowym dokumenty potwierdzające zapłatę podatku za pośrednictwem rachunku bankowego podatnika albo rachunku podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, o których mowa w ust. 2,
- 4) podatnik przez kolejne 12 miesięcy poprzedzających bezpośrednio okres, w rozliczeniu za który występuje z wnioskiem o zwrot w terminie 25 dni:

- a) był zarejestrowany jako podatnik VAT czynny,
- b) składał za każdy okres rozliczeniowy deklaracje, o których mowa w art. 99 ust. 1–3

– przy czym przepisy ust. 2 zdanie drugie i trzecie, ust. 2a–2c oraz ust. 4a–4f stosuje się odpowiednio.

7. Różnicę podatku niezwróconą przez urząd skarbowy w terminach, o których mowa w ust. 2 zdanie pierwsze i ust. 5a, traktuje się jako nadpłatę podatku podlegającą oprocentowaniu w rozumieniu przepisów Ordynacji podatkowej.

8. (uchylony)

9. (uchylony)

10. Do zwrotu różnicy podatku podatnikowi, o którym mowa w art. 16, stosuje się odpowiednio przepisy ust. 2, 2a–2c, 6 i 7.

10a. Upoważnienie, o którym mowa w ust. 2, powinno zawierać co najmniej:

- 1) datę wystawienia;
- 2) imię i nazwisko lub nazwę podatnika, nazwę banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej udzielających kredytu oraz ich adresy;
- 3) numery identyfikacji podatkowej podatnika i banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej;
- 4) rachunek banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, na który ma być przekazany zwrot;
- 5) wskazanie deklaracji podatkowej, której dotyczy upoważnienie;
- 6) wskazanie kwoty zwrotu podatku, która ma być przekazana jako zabezpieczenie kredytu;
- 7) podpis podatnika.

11. (uchylony)

12. (uchylony)

13. Minister właściwy do spraw finansów publicznych może określić, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy sposób przyjmowania zabezpieczeń, o których mowa w ust. 2a,
- 2) inne niż wymienione w ust. 4a formy zabezpieczeń oraz sposób ich przyjmowania

– uwzględniając konieczność zabezpieczenia zwracanej kwoty podatku.

Komentarz

I. Uwagi wstępne II. Zwrot pośredni [art. 87 ust. 1] III. Zwrot bezpośredni [art. 87 ust. 1–2a i 7] IV. Skrócenie terminu zwrotu do 25 dni [art. 87 ust. 6] V. Zwrot bezpośredni na wniosek podatników [art. 87 ust. 5 i 5a] VI. Weryfikacja i przedłużenie terminu zwrotu [art. 87 ust. 2] VII. Zabezpieczenie majątkowe [art. 87 ust. 2a i 4a–4f]

I. Uwagi wstępne

[Stosowanie artykułu] Komentowany artykuł określa sposoby dysponowania nadwyżką podatku naliczonego nad należnym. Jego przepisy mają zastosowanie, jeżeli w danym okresie rozliczeniowym podlegająca odliczeniu kwota podatku naliczonego (tj. kwota podatku naliczonego, o którą podatnikowi przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego) jest wyższa od kwoty podatku należnego. 1

[Dwa sposoby] Z art. 87 ustawy o VAT wynika, że podatnicy mają do wyboru dwa sposoby dysponowania nadwyżką podatku naliczonego. Są to: 2

- przeniesienie jej do rozliczenia w kolejnych okresach rozliczeniowych (zwrot pośredni), oraz
- wykazanie jej do zwrotu na rachunek bankowy (zwrot bezpośredni).

Należy podkreślić, że podatnicy mają, co do zasady, swobodę w wyborze jednej z tych metod, w tym mogą stosować obie metody jednocześnie. Zatem podatnicy, u których w danym okresie rozliczeniowym, powstała różnica podatku naliczonego nad należnym mogą:

- całą nadwyżkę wykazać do zwrotu na rachunek bankowy,
- całą nadwyżkę wykazać do przeniesienia na następny okres rozliczeniowy,
- część nadwyżki wykazać do zwrotu na rachunek bankowy i część nadwyżki wykazać do przeniesienia na następny okres rozliczeniowy.

[Prawo do zwrotu po zlikwidowanym oddziale] Polskie oddziały zagranicznych przedsiębiorców nie są odrębnymi od tych przedsiębiorców podatnikami (zob. komentarz do art. 15 ustawy o VAT). W efekcie, zagranicznym przedsiębiorcom przysługuje prawo do otrzymania zwrotu po zlikwidowanych polskich oddziałach. Potwierdził to WSA w Warszawie w wyroku z 26 października 2016 r. (sygn. III SA/Wa 2213/15), w którym czytamy, że: 3

WSA (...) skoro Oddział nie jest pod względem prawnym podmiotem odrębnym od Skarżącej, do której należy, to Skarżąca ma prawo jako podatnik, który nie posiada na terenie kraju siedziby, a jedynie występuje jako podatnik po zlikwidowanym własnym oddziale, do korekty deklaracji złożonej wcześniej przez Oddział i w konsekwencji otrzymania zwrotu nadwyżki podatku naliczonego nad należnym w kraju siedziby zlikwidowanego oddziału z tytułu zakupów dokonywanych przez ten oddział przed likwidacją, a związanych ze sprzedażą dokonywaną przez zlikwidowany oddział w Polsce. Organ odwoławczy błędnie uznaje likwidację Oddziału tak, jak likwidację osoby prawnej ze wszystkimi skutkami likwidacji. Jeszcze raz należy podkreślić, że w przypadku likwidacji Oddziału nie dochodzi do likwidacji osoby prawnej jako podmiotu praw i obowiązków.

[Zmiany dokonane z dniem 1 stycznia 2017 r.] Z dniem 1 stycznia 2017 r. przepisy art. 87 ustawy o VAT zostały istotnie znowelizowane. Zmiany polegały na: 4

- 1) doprecyzowaniu, że zwrot przekazywany jako zabezpieczenie udzielanego podatnikowi kredytu powinien być dokonany na wskazany przez podatnika rachunek ban-

kowy w banku mającym siedzibę na terytorium kraju (zob. obowiązujące od 1 stycznia 2017 r. brzmienie art. 87 ust. 2 ustawy o VAT),

- 2) określeniu zakresu weryfikacji zasadności zwrotu różnicy podatku (zob. dodany 1 stycznia 2017 r. art. 87 ust. 2b ustawy o VAT),
- 3) wprowadzeniu możliwości przedłużania terminu zwrotu różnicy podatku (na okres nie dłuższy niż 3 miesiące) w przypadku zgłoszenia uzasadnionego żądania przez Komendanta Głównego Policji, Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego lub Prokuratora Generalnego w związku z prowadzonym postępowaniem (zob. dodany 1 stycznia 2017 r. art. 87 ust. 2c ustawy o VAT),
- 4) określeniu – poprzez nadanie nowej treści art. 87 ust. 6 ustawy o VAT – nowych warunków skrócenia terminu zwrotu do 25 dni (zob. tezę 15).

II. Zwrot pośredni [art. 87 ust. 1]

- 5 **[Wykazanie nadwyżki do zwrotu pośredniego]** Jednym z dwóch sposobów dysponowania nadwyżką podatku naliczonego jest przeniesienie tej nadwyżki do rozliczenia w kolejnych okresach rozliczeniowych (do obniżenia o tę nadwyżkę podatku należnego za następne okresy). W celu skorzystania z tego uprawnienia kwotę nadwyżki (lub jej część) podatnicy powinni wykazać w poz. 61 deklaracji VAT-7/VAT-7K. Kwota ta w deklaracji VAT-7/VAT-7K za kolejny okres rozliczeniowy jest wykazywana w poz. 42.

III. Zwrot bezpośredni [art. 87 ust. 1–2a i 7]

- 6 **[Wykazanie nadwyżki do zwrotu bezpośredniego]** Drugim ze sposobów dysponowania nadwyżką podatku naliczonego nad należnym jest wykazanie kwoty nadwyżki do zwrotu na rachunek bankowy. W celu skorzystania z tego uprawnienia kwotę nadwyżki (lub jej część) należy wykazać w poz. 57 deklaracji VAT-7₍₁₇₎/VAT-7K₍₁₁₎.
- 7 **[Termin zwrotu]** Zwrot nadwyżki podatku naliczonego nad należnym przysługuje, co do zasady, w terminie 60 dni (zob. art. 87 ust. 2 ustawy o VAT). W przypadku korzystania ze zwrotu w tym terminie kwota do zwrotu jest wykazywana również w poz. 59 deklaracji VAT-7₍₁₇₎/VAT-7K₍₁₁₎.
- 8 **[Rozpoczęcie biegu terminu zwrotu]** Bieg terminu do zwrotu nadwyżki podatku naliczonego rozpoczyna swój bieg, co do zasady, z dniem wpływu deklaracji VAT-7/VAT-7K do urzędu skarbowego (zob. wyrok NSA z 1 lutego 2000 r., sygn. III SA 213/99).

Szczególne sytuacje ma miejsce, jeżeli zwrot różnicy podatku naliczonego nad należnym wynika z korekty deklaracji. Rozpoczęcie biegu terminu zwrotu ma miejsce z dniem wpływu skorygowanej deklaracji VAT-7/VAT-7K, a nie z dniem wpływu do urzędu skarbowego pierwotnej deklaracji. Jak czytamy w wyroku NSA z 21 września 2011 r. (sygn. I FSK 1398/10):

NSA (...) termin 60-dniowy na zwrot różnicy podatku od złożenia rozliczenia przez podatnika został przewidziany dla każdego rozliczenia przedłożonego organowi podatkowemu za dany okres przez podatnika, zatem również – korekty. Korekta deklaracji podatkowej, która zmienia pierwotną treść złożonej deklaracji, stanowi w swojej istocie rozliczenie o nowym brzmieniu. Zatem termin 60-dniowy musi biec od jej złożenia, ponieważ będąc oświadczeniem o nowym brzmieniu, nie tylko w zakresie danego rozliczenia ale również woli otrzymania zwrotu różnicy podatku w wysokości wyższej od wskazanej w uprzednio złożonej deklaracji, nie może działać wstecz.

Z kolei w wyroku WSA w Gdańsku z 14 czerwca 2016 r. (sygn. I SA/Gd 397/16) czytamy, że:

WSA (...) każda – bez względu na przyczynę jej złożenia – korekta deklaracji podatkowej VAT-7 stanowi w istocie, wbrew stanowisku strony, rozliczenie o nowym kształcie, od daty dokonania którego biegnie termin określony w art. 87 ust. 2 ustawy o podatku od towarów i usług.

[Odsetki od nieterminowego zwrotu] Różnicę podatku, niezwróconą przez organ podatkowy w terminie, traktuje się jako nadpłatę podatku podlegającą oprocentowaniu w rozumieniu przepisów Ordynacji podatkowej (zob. art. 87 ust. 7 ustawy o VAT). Oprocentowanie to przysługuje w wysokości równej wysokości odsetek za zwłokę pobieranych od zaległości podatkowych (zob. art. 78 § 1 Ordynacji podatkowej).

Stawki odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych obwieszcza Minister Finansów (zob. art. 56d Ordynacji podatkowej). Obwieszczenia te są publikowane w Monitorze Polskim (<http://monitorpolski.gov.pl/>). Na dzień 1 stycznia 2017 r. obowiązywało obwieszczenie Ministra Finansów z 4 stycznia 2016 r. w sprawie stawki odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych, obniżonej stawki odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych oraz podwyższonej stawki odsetek za zwłokę od zaległości podatkowych (M.P. poz. 20).

[Zaliczanie kwot zwrotu na poczet należności] Do kwoty zwrotu stosuje się odpowiednio niektóre przepisy Ordynacji podatkowej (zob. art. 76b § 1 Ordynacji podatkowej). Powoduje to, między innymi, że kwota zwrotu podlega zaliczeniu z urzędu na poczet zaległości podatkowych wraz z odsetkami za zwłokę, odsetek za zwłokę od nieuregulowanych w terminie zaliczek na podatek, kosztów upomnienia oraz bieżących zobowiązań podatkowych, a w razie ich braku podlega zwrotowi z urzędu, chyba że podatnik złoży wniosek o zaliczenie kwoty zwrotu w całości lub w części na poczet przyszłych zobowiązań podatkowych (zob. art. 76b w zw. z art. 76 § 1 Ordynacji podatkowej).

Zasada ta ma zastosowanie wyłącznie do kwot, których zwrot został uznany przez organ podatkowy za zasadny. Jak orzekł NSA w wyroku z 6 września 2016 r. (sygn. I FSK 252/15):

NSA (...) z uwagi na fakt, że zasadność wykazanego w deklaracji podatkowej przez podatnika zwrotu VAT może podlegać dodatkowej weryfikacji należy uznać, że zaliczenie zwrotu, o którym mowa w art. 76b O.p. w zw. z art. 76 § 1 O.p. i 76a § 1 O.p. odnosi się do zasadnego, zgodnie z art. 87 ust. 2 ustawy o VAT, zwrotu podatku, a nie prawa do tego zwrotu jeszcze nie zrealizowanego (...) Należy tym samym uznać, że jedynie w sytuacji uznania przez organ podatkowy zasad-

ności wykazanego przez podatnika zwrotu VAT możliwe będzie jego zaliczenie na poczet zaległych zobowiązań podatkowych podatnika. A zatem zasady przewidziane w treści art. 76 § 1 O.p. i art. 76a § 1 O.p. w zw. z art. 76b § 1 O.p. jeżeli dotyczą zwrotu VAT (nadwyżki podatku naliczonego nad należnym) muszą być odczytywane przez pryzmat treści art. 87 ust. 1 i 2 ustawy o VAT.

- 11 [Brak możliwości zaliczania kwot zwrotu na poczet należności innych podatników]** Kwoty zwrotu podlegają zaliczeniu wyłącznie na poczet własnych zaległości i zobowiązań podatkowych podatników. Jak orzekł NSA w wyroku z 11 maja 2011 r. (sygn. II FSK 23/10):

NSA (...) prawo do zwrotu różnicy podatku w podatku od towarów i usług na rachunek bankowy podatnika, o którym mowa w art. 87 ust. 1 ustawy (...), nie może zostać zrealizowane poprzez zaliczenie, na podstawie art. 76b [obecnie art. 76b § 1 – przyp. aut.] w zw. z art. 76a § 1 i art. 76 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (...), niewykonanego – zgodnie z art. 87 ust. 2 pierwszej z wymienionych ustaw, zwrotu podatku na poczet zobowiązania podatkowego w podatku dochodowym od osób fizycznych innego podatnika.

- 12 [Zwrot na rachunek kredytodawcy]** Co do zasady, zwrot nadwyżki podatku naliczonego nad należnym jest dokonywany na rachunek bankowy podatnika w banku mającym siedzibę na terytorium kraju lub na rachunek podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem, wskazane w zgłoszeniu identyfikacyjnym, o którym mowa w odrębnych przepisach. Są to przepisy ustawy o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników.

W drodze wyjątku od tej zasady istnieje możliwość wyboru przez podatników, aby zwrot nadwyżki podatku naliczonego nad należnym był dokonywany na wskazany przez podatnika rachunek banku mającego siedzibę na terytorium kraju lub na rachunek spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej (SKOK-u). Wybór taki jest możliwy, jeżeli zwrot stanowi zabezpieczenie kredytu udzielonego podatnikowi przez ten bank lub SKOK (np. kredytu pod zwrot VAT).

Warunkiem dokonania wyboru, o którym mowa, jest złożenie przez podatnika naczelnikowi urzędu skarbowego nieodwołalnego upoważnienia organu podatkowego, potwierdzonego przez bank lub SKOK udzielających kredytu, do przekazania tego zwrotu. Upoważnienie takie – jeżeli ma być uwzględnione przez naczelnika urzędu skarbowego – musi zostać złożone w terminie do złożenia deklaracji podatkowej (zob. art. 87 ust. 2 ustawy o VAT). Upoważnienie to – zgodnie z art. 87 ust. 10a ustawy o VAT – powinno zawierać co najmniej:

- 1) datę wystawienia,
- 2) imię i nazwisko lub nazwę podatnika, nazwę banku lub SKOK-u udzielających kredytu oraz ich adresy,
- 3) numery identyfikacji podatkowej podatnika i banku lub SKOK-u,
- 4) rachunek banku lub SKOK-u, na który ma być przekazany zwrot,

- 5) wskazanie deklaracji podatkowej, której dotyczy upoważnienie,
- 6) wskazanie kwoty zwrotu podatku, która ma być przekazana jako zabezpieczenie kredytu,
- 7) podpis podatnika.

Należy przy tym podkreślić, że komentowane przepisy mają zastosowanie wyłącznie w przypadkach, gdy zwrot nadwyżki podatku naliczonego nad należnym stanowi zabezpieczenie kredytu udzielonego przez ten bank lub SKOK. Nie mają one zastosowania w przypadku zaciągania przez podatników pożyczek (w tym pożyczek udzielanych przez banki i SKOK-i).

[Rozwiązana spółka cywilna lub osobowa; osoba fizyczna, która zaprzestała wykonywania czynności podlegających opodatkowaniu] W przypadku zwrotu wynikającego z ostatniej deklaracji złożonej przez rozwiązaną spółkę cywilną lub osobową albo osobę fizyczną, która zaprzestała wykonywania czynności podlegających opodatkowaniu, zwrot jest dokonywany na zasadach określonych przepisami art. 14 ustawy o VAT. **13**

[Zlikwidowana osoba prawna] W przypadku likwidowanych osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej (z wyjątkiem spółek cywilnych i osobowych) problem stanowi fakt, że przed otrzymaniem zwrotu nadwyżki podatku naliczonego nad należnym wykazanej w deklaracji podatnicy ci mogą przestać istnieć. Zdaniem organów podatkowych skutkuje to niemożnością dokonania zwrotu ze względu na brak uprawnionego podmiotu (podatnika). **14**

W mojej ocenie stanowisko takie należy odrzucić. Uważam, że dopóki istnieje rachunek bankowy zgłoszony przez podatnika (nawet, jeśli jest to już nieistniejący podatnik), zwrot na taki rachunek powinien być przez organy podatkowe dokonywany. Natomiast likwidacja takiego rachunku kończy według mnie możliwość dokonania takiego zwrotu byłym podatnikom, chyba, że istnieje następcą lub następcy podatkowi, którzy wstąpili w prawa i obowiązki zlikwidowanego podatnika. Nie istnieją niestety przepisy pozwalające na dokonanie zwrotu na inny rachunek niż rachunek podatnika.

IV. Skrócenie terminu zwrotu do 25 dni [art. 87 ust. 6]

[Zmiany dokonane z dniem 1 stycznia 2017 r.] W art. 87 ust. 6 ustawy o VAT określone jest uprawnienie do wnioskowania przez podatników o skrócenie terminu zwrotu bezpośredniego do 25 dni (wówczas kwota zwrotu wykazywana jest w poz. 58 deklaracji VAT-7₍₁₇₎/VAT-7K₍₁₁₎). Do końca 2016 r. warunkiem istnienia tego uprawnienia było, aby wykazane w deklaracji VAT kwoty podatku naliczonego wynikały z określonych przepisami źródeł. Od 1 stycznia 2017 r. obowiązują dodatkowe warunki, tj. konieczne jest również, aby: **15**

- 1) kwota podatku naliczonego lub różnicy podatku nierozliczona w poprzednich okresach rozliczeniowych i wykazana w deklaracji nie przekraczała 3000 zł,
- 2) podatnik złożył w urzędzie skarbowym dokumenty potwierdzające zapłatę podatku za pośrednictwem wskazanego w zgłoszeniu identyfikacyjnym rachunku bankowe-

go podatnika albo rachunku podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, którego jest członkiem,

- 3) podatnik przez kolejne 12 miesięcy poprzedzających bezpośrednio dany okres rozliczeniowy był zarejestrowany jako podatnik VAT czynny oraz składał deklaracje VAT-7/VAT-7K.

Przykład

W deklaracji VAT-7 za luty 2017 r. podatnik wykaże kwotę nadwyżki z poprzedniej deklaracji VAT-7 (czyli z deklaracji VAT-7 za styczeń 2017 r.) w wysokości 4562 zł. Będzie to okoliczność wyłączająca możliwość wnioskowania o skrócenie zwrotu do 25 dni.

Ponadto, zmianie uległ katalog źródeł, z których mogą wynikać kwoty podatku naliczonego wykazane w deklaracji VAT, aby możliwe było skrócenie terminu zwrotu do 25 dni. I tak, do końca 2016 r., kwoty te musiały wynikać, między innymi, z faktur dokumentujących kwoty należności, które zostały w całości zapłacone, z uwzględnieniem art. 22 o swobodzie działalności gospodarczej (tj. przepisów o obowiązku dokonywania płatności za pośrednictwem rachunku bankowego). Obecnie kwoty te muszą wynikać z:

- a) faktur dokumentujących kwoty należności, które zostały w całości zapłacone za pośrednictwem rachunku bankowego podatnika w banku mającym siedzibę na terytorium kraju albo rachunku podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem, wskazanego w zgłoszeniu identyfikacyjnym,
- b) faktur, innych niż wymienione w lit. a, dokumentujących należności, jeżeli łączna kwota tych należności nie przekracza 15 000 zł.

W tym zakresie zmiana jest dla podatników częściowo korzystna, gdyż pozwala na wnioskowanie o skrócenie terminu zwrotu w przypadku uwzględniania w deklaracjach VAT kwot wynikających z nieopłaconych faktur (co do końca 2016 r. było niemożliwe).

Przykład

W deklaracji VAT-7 za luty 2017 r. podatnik uwzględni kwoty podatku naliczonego z faktur, które nie zostały opłacone. W stanie prawnym obowiązującym do końca 2016 r. byłaby to okoliczność wyłączająca możliwość wnioskowania o skrócenie terminu zwrotu do 25 dni. Od 1 stycznia 2017 r. wnioskowanie o skrócenie terminu zwrotu jest w tej sytuacji możliwe, jeśli łączna kwota należności wynikająca z faktur innych niż opłacone za pośrednictwem rachunku wskazanego w zgłoszeniu identyfikacyjnym (w tym faktur nieopłaconych) nie przekracza 15 000 zł.

Częściowo jest to jednak zmiana niekorzystna, gdyż znacznie częściej niż do końca 2016 r. wymaga od podatników regulowania faktur za pośrednictwem rachunku płatniczego. Co więcej, nie może to być dowolny rachunek. Musi to być rachunek w banku mającym siedzibę na terytorium kraju albo rachunku podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem, wskazany w zgłoszeniu identyfikacyjnym. Jest to zgłoszenie identyfikacyjne składane na formularzu CEIDG-1, NIP-2, NIP-7 lub NIP-8.

Przykład

W deklaracji VAT-7 za luty 2017 r. podatnik A wykaże kwotę podatku naliczonego wynikającą z opłaconej gotówką faktury na kwotę 20 000 zł. Z kolei podatnik B wykaże w deklaracji VAT-7 fakturę na kwotę 18 000 zł opłaconą przelewem za pośrednictwem rachunku bankowego, który nie jest wskazany w zgłoszeniu identyfikacyjnym. W obecnym stanie prawnym obaj podatnicy nie spełniają warunków do wnioskowania o skrócenie terminu zwrotu do 25 dni.

[Warunki] Z art. 87 ust. 6 ustawy o VAT w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2017 r. wynikają cztery warunki uprawnienia do wnioskowania przez podatników o skrócenie terminu zwrotu bezpośredniego do 25 dni (zob. tabelę 8). Warunki te muszą być spełnione łącznie.

16

Tabela 8. Warunki skrócenia terminu zwrotu bezpośredniego do 25 dni

Lp.	Warunek	Uwagi
1	2	3
1.	kwoty podatku naliczonego wykazane w deklaracji podatkowej wynikają wyłącznie z określonych przepisami faktur, dokumentów i czynności, z wyłączeniem kwoty podatku naliczonego lub różnicy podatku nierozliczonej w poprzednich okresach rozliczeniowych i wykazanej w deklaracji	kwoty podatku naliczonego muszą wynikać z: 1) faktur dokumentujących kwoty należności, które zostały w całości zapłacone za pośrednictwem rachunku bankowego podatnika w banku mającym siedzibę na terytorium kraju albo rachunku podatnika w SKOK, której jest członkiem, wskazanego w zgłoszeniu identyfikacyjnym 2) faktur, innych niż wymienione w lit. a, dokumentujących należności, jeżeli łączna kwota tych należności nie przekracza 15 000 zł 3) dokumentów celnych, deklaracji importowej oraz decyzji, o których mowa w art. 33 ust. 2 i 3 oraz art. 34 ustawy VAT, i zostały przez podatnika zapłacone 4) importu towarów rozliczanego zgodnie z art. 33a ustawy o VAT, wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów, świadczenia usług, dla którego podatnikiem jest ich usługobiorca, lub dostawy towarów, dla której podatnikiem jest ich nabywca, jeżeli w deklaracji podatkowej została wykazana kwota podatku należnego od tych transakcji
2.	kwota podatku naliczonego lub różnicy podatku nierozliczona w poprzednich okresach rozliczeniowych i wykazana w deklaracji nie przekracza 3000 zł	w stanie prawnym obowiązującym do końca 2016 r. podobny warunek nie obowiązywał

1	2	3
3.	podatnik złożył w urzędzie skarbowym dokumenty potwierdzające zapłatę podatku za pośrednictwem wskazanego w zgłoszeniu identyfikacyjnym rachunku bankowego podatnika albo rachunku podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, którego jest członkiem	w stanie prawnym obowiązującym do końca 2016 r. podobny warunek nie obowiązywał
4.	podatnik przez kolejne 12 miesięcy poprzedzających bezpośrednio dany okres rozliczeniowy był zarejestrowany jako podatnik VAT czynny oraz składał deklaracje VAT-7/VAT-7K	za okresy rozliczeniowe do końca 2016 r. warunek ten – w części dotyczącej składania deklaracji – należy uznać za spełniony również w przypadku składania przez podatnika deklaracji VAT-7D

17 [Moment spełnienia warunków] Z przepisów nie wynika wprost, kiedy muszą być spełnione warunki umożliwiające przyspieszony zwrot podatku. Według mnie należy uznać, że warunki te muszą być spełnione w dniu złożenia deklaracji wraz z wnioskiem o przyspieszony zwrot.

18 [Warunek opłacenia faktur] W stanie prawnym obowiązującym do końca 2016 r. warunkiem skrócenia terminu zwrotu bezpośredniego do 25 dni było, aby kwoty podatku naliczonego wykazane w deklaracji wynikały z faktur, które zostały w całości zapłacone. Obecnie można wnioskować o skrócenie terminu zwrotu bezpośredniego do 25 dni w przypadkach, gdy część tych faktur nie jest zapłacona do kwoty 15 000 zł.

19 [Warunek opłacania faktur za pośrednictwem rachunku] Do końca 2016 r. warunek opłacania faktur za pośrednictwem rachunku obowiązywał w przypadkach, o których mowa była w art. 22 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w brzmieniu obowiązującym do końca 2016 r., a więc jeżeli:

- 1) stronami transakcji byli przedsiębiorcy, oraz
- 2) jednorazowa wartość transakcji, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekraczała równowartość 15 000 euro.

Obecnie warunek ten dotyczy wszystkich faktur, z których podatek naliczony został uwzględniony w danej deklaracji, z wyłączeniem faktur, o których mowa w art. 87 ust. 6 pkt 1 lit. b ustawy o VAT, a więc z faktur dokumentujących należności, jeżeli ich łączna kwota nie przekracza 15 000 zł.

20 [Faktury opłacane w drodze potrącenia] W stanie prawnym obowiązującym do końca 2016 r. kwestią sporną było, czy możliwość występowania o skrócenie terminu zwrotu do 25 dni istnieje, jeżeli część faktur jest regulowana w wyniku potrącenia wzajemnych wierzytelności (wierzytelności podatnika z wierzytelnością, której dotyczy faktura). Organy podatkowe uważały, że możliwość taka nie istnieje. Przeciwnego zdania przez długi czas były sądy administracyjne (zob. przykładowo wyrok NSA z 2 czerwca 2011 r., sygn. I FSK 1075/10 czy wyrok NSA z 5 kwietnia 2012 r., sygn. I FSK 1731/11). Jednak z czasem zmieniły zdanie. Jak orzekł NSA w wyroku z 30 listopada 2015 r. (sygn. I FSK 1292/14):

NSA (...) posłużenie się przez ustawodawcę w art. 87 ust. 6 pkt 1 u.p.t.u. określeniem „kwoty należności, które zostały w całości zapłacone” należy więc uznać za zamierzoną eliminację możliwości uzyskania zwrotu bezpośredniego VAT-u w terminie 25 dni w przypadku innych sposobów wygaśnięcia zobowiązania pieniężnego, w tym przez potrącenie.

Podobne stanowisko zajął również, przykładowo, WSA w Opolu w wyroku z 24 marca 2016 r. (sygn. I SA/Op 33/16) oraz WSA w Warszawie w wyroku z 11 maja 2016 r. (sygn. III SA/Wa 1447/15).

Obecne regulowanie faktur w drodze potrącenia wzajemnych wierzytelności pozwala na wnioskowanie o skrócenie terminu zwrotu do 25 dni, jeżeli kwota należności regulowanych w ten sposób nie przekracza 15 000 zł. Limit ten należy liczyć razem z pozostałymi należnościami wynikającymi z faktur, które nie zostały w całości zapłacone za pośrednictwem rachunku bankowego podatnika w banku mającym siedzibę na terytorium kraju albo rachunku podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem, wskazanego w zgłoszeniu identyfikacyjnym, o którym mowa w odrębnych przepisach.

Przykład

Podatnik wykazał w deklaracji VAT-7 za styczeń 2017 r. kwoty podatku naliczonego wynikające z faktur dokumentujących należności na łączną kwotę 128 200 zł. Jedną z tych faktur, tj. fakturę dokumentującą należność na kwotę 12 700 zł, podatnik uregulował w drodze potrącenia.

Pozostałe faktury uwzględnione w deklaracji VAT-7 za styczeń 2017 r. podatnik w całości uregulował za pośrednictwem rachunku bankowego. W takim przypadku podatnik może wnioskować o skrócenie terminu zwrotu do 25 dni, jeśli są spełnione pozostałe warunki.

[Kwota podatku z przeniesienia] W stanie prawnym obowiązującym do końca 2016 r. okoliczność, że kwota zwrotu obejmuje kwotę nadwyżki z poprzedniej deklaracji, nie wyłączała możliwości wnioskowania o skrócenie terminu zwrotu do 25 dni. Obecnie jest tak tylko, jeśli kwota taka nie przekracza 3000 zł (zob. art. 87 ust. 6 pkt 2 ustawy o VAT). 21

Jednocześnie z dniem 1 stycznia 2017 r. stracił aktualność wyrok NSA z 11 marca 2013 r. (sygn. I FPS 5/12), w którym czytamy, że:

NSA (...) warunkiem zwrotu różnicy podatku w terminie 25 dni była zapłata należności zarówno za faktury dotyczące danego okresu rozliczeniowego, jak też za faktury z poprzednich okresów rozliczeniowych, o ile mają wpływ na rozliczenie wykazane w deklaracji podatkowej.

Ze zdania wstępnego art. 87 ust. 6 pkt 1 ustawy o VAT jednoznacznie wynika, że przepisy określające, skąd muszą wynikać kwoty podatku naliczonego, nie dotyczą kwot nadwyżki z poprzedniej deklaracji.

Przykład

W deklaracji VAT-7 za luty 2017 r. podatnik wykaże do przeniesienia do rozliczenia w kolejnym okresie rozliczeniowym kwotę podatku naliczonego w wysokości 1923 zł, gdyż ze względu na opłacenie w gotówce faktur na łączną kwotę przekraczającą 15 000 zł nie będzie mu przysługiwać prawo do wystąpienia z wnioskiem o skrócenie terminu zwrotu bezpośredniego do 25 dni. Nie będzie to okoliczność wyłączająca możliwość wystąpienia o skrócenie terminu zwrotu do 25 dni z deklaracji VAT-7 za marzec 2017 r. (jeśli będą spełnione pozostałe warunki wystąpienia z takim wnioskiem).

V. Zwrot bezpośredni na wniosek podatników [art. 87 ust. 5 i 5a]

- 22 **[Przypadki, gdy zwrot bezpośredni przysługuje na wniosek]** Z przepisów art. 87 ust. 5 i 5a ustawy o VAT wynika, że niekiedy uzyskanie zwrotu kwot podatku naliczonego na rachunek bankowy wymaga wniosku podatnika. Dotyczy to sytuacji, gdy podatnik w danym okresie rozliczeniowym:
- 1) nie dokonywał sprzedaży opodatkowanej, lecz dokonywał dostawy towarów lub świadczenie usług poza terytorium kraju (zob. art. 87 ust. 5 ustawy o VAT),
 - 2) nie wykonywał czynności opodatkowanych ani dostaw towarów lub świadczenia usług poza terytorium kraju (zob. art. 87 ust. 5a ustawy o VAT).
- 23 **[Umotywowanie wniosku]** W obu komentowanych przypadkach zwrot przysługuje na umotywowany wniosek podatnika. Przepisy nie ograniczają podatników w sposobie motywowania zasadności zwrotu. W praktyce podatnicy najczęściej wskazują, że uzyskanie zwrotu na rachunek bankowy jest korzystne dla ich sytuacji finansowej, co jest argumentacją jak najbardziej wystarczającą.
- 24 **[Zakres stosowania art. 87 ust. 5]** Zwrot na podstawie art. 87 ust. 5 ustawy o VAT przysługuje podatnikom, którzy w danym okresie rozliczeniowym nie dokonali żadnej sprzedaży opodatkowanej, a którzy w tym okresie rozliczeniowym dokonali dostaw towarów lub świadczenia usług poza terytorium kraju. Przy czym niekoniecznie muszą to być dostawy towarów lub świadczenie usług poza terytorium kraju, o których mowa w art. 87 ust. 8 pkt 1 ustawy o VAT, a więc uprawniające do odliczania podatku naliczonego przy dokonywaniu zakupów z nimi związanych. Za podatników, którzy w danym okresie rozliczeniowym nie dokonali sprzedaży opodatkowanej, należy uznać podatników, u których w danym okresie rozliczeniowym nie powstał obowiązek podatkowy z tytułu takiej sprzedaży. Natomiast za podatników, którzy w danym okresie rozliczeniowym dokonali dostaw towarów lub świadczenia usług poza terytorium kraju, należy uznać podatników, u których w tym okresie rozliczeniowym powstał quasi-obowiązek podatkowy z tytułu tych czynności (odnośnie pojęcia quasi-obowiązku podatkowego – zob. komentarz do art. 109 ustawy o VAT).